

Spotkanie poświęcone pamięci generała Emila Fieldorfa „Nila”

W dniu 26 lutego 2003 r. w Instytucie Historii Uniwersytetu Łódzkiego (IHUŁ) odbyło się spotkanie, poświęcone pamięci generała Augusta Emila Fieldorfa „Nila” – szefa Kedywu, tj. Kierownictwa Dywersji Armii Krajowej (AK) i organizacji „Nie”, skazanego na śmierć i straconego w PRL w 1953 r. Spotkanie zostało zorganizowane przez prof. dr. hab. Małgorzatę Dąbrowską przy udziale Dyrektora IHUŁ prof. dr. hab. Waldemara Cerana. W spotkaniu wzięli udział kombatancki II wojny światowej – weterani AK i Narodowych Sił Zbrojnych; przedstawiciele Światowego Związku Żołnierzy AK, Związku Więźniów Politycznych Okresu Stalinowskiego i Związku Więźniów Politycznych Skazanych na Karę Śmierci; łódzcy historycy – pracownicy IHUŁ i łódzkiego ośrodka Instytutu Pamięci Narodowej; nauczyciele łódzkich szkół wraz z uczniami oraz studenci. Specjalnymi gośćmi były: córka generała Maria Fieldorf-Czarska oraz wybitna dziennikarka i dokumentalistka Alina Czerniakowska, autorka dwóch filmów, poświęconych postaci Emila Fieldorfa.

Spotkanie otworzył prof. W. Ceran, który powitał zebranych i wskazał na wyjątkowe losy pokolenia generała E. Fieldorfa „Nila”, dającego świadectwo patriotyzmu w trudnym okresie wojny i okupacji, a następnie prześladowań politycznych ze strony aparatu bezpieczeństwa Związku Sowieckiego i powojennych, komunistycznych władz Polski. Profesor M. Dąbrowska przedstawiła sylwetkę generała – jego dzieciństwo i młodość, służbę w Legionach Polskich w latach I wojny światowej, w odrodzonym Wojsku Polskim, w antyniemieckiej, a później antysowieckiej konspiracji w czasie II wojny światowej, wreszcie haniebnny proces przed sądem PRL i śmierć. Z kolei zebrani obejrzeli dwa filmy A. Czerniakowskiej: *Oni wierzyli w Polskę* – nakręcony w 1992 r. i rok później nagrodzony na Londyńskim Przeglądzie Filmów z Ojczyzny i na Przeglądzie Filmów w Niepokalanowie – oraz *W sprawie generała Fieldorfa „Nila”* z 2002 r. Po projekcji głos zabrała autorka, prezentując historię i kulisy powstawania obydwu obrazów. Następnie wywiązała się dyskusja, w której wzięli udział zgromadzeni kombatancki, historycy i młodzież. Jej uczestnicy zadawali M. Fieldorf-Czarskiej pytania, dotyczące losów jej ojca i rozwijali wątki pominięte bądź jedynie zasygnalizowane w filmach, podnosili również problem konieczności

ukarania sprawców zbrodni stalinowskich w Polsce. Spotkanie zakończyła symboliczna „minuta ciszy”, którą zebrani oddali hołd pamięci generała E. Fieldorfa „Nila” w 50. rocznicę jego śmierci.

PRZEMYSŁAW WAINGERTNER
Uniwersytet Łódzki

Sprawozdanie z sesji naukowej *Działalność Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi 1946–1955*

29 maja 2003 r. w Łodzi w sali posiedzeń Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego przy ul. Składowej 43 odbyła się konferencja naukowa zatytułowana *Działalność Wojskowego Sądu Rejonowego w Łodzi 1946–1955*. Przygotowana została przez Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu Oddział w Łodzi oraz Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego.

Słowo wstępne do uczestników spotkania wygłosił prof. dr hab. Leon Kieres – Prezes Instytutu Pamięci Narodowej. Przypomniął zebrany cel działania Instytutu w zakresie ścigania zbrodni przeciwko narodowi polskiemu. Następnie prof. dr hab. Marek Zirk-Sadowski – Dziekan Wydziału Prawa i Administracji UŁ – powitał zgromadzonych w imieniu władz wydziału.

W pierwszym referacie prof. dr hab. Witold Kulesza, dyrektor Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, przybliżył pojęcie zbrodni sądowej i przytoczył genezę tego określenia. Zaprezentował przykłady orzeczeń sądów wojskowych, których wysockość była szczególnie rażąca w stosunku do winy skazanych. Kolejny referent, dr Marcin Zaborski z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, przedstawił dzieje średniej szkoły prawniczej w Łodzi, pierwszej tego typu placówki w powojennej Polsce, oraz początki sądownictwa wojskowego w Łódzkiem. Tematem wystąpienia Sławomira Abramowicza z Oddziałowej Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Łodzi były sylwetki ludzi działających w strukturach łódzkich WSR. Zebrany przedstawiono między innymi sędziów tegoż sądu.

Kolejni referenci omówili wybrane procesy członków i żołnierzy organizacji niepodległościowych, działających na terenie woj. łódzkiego po 1945 r. Joanna Żelazko z Biura Edukacji Publicznej Oddział w Łodzi scharakteryzowała proces kierownictwa Okręgu Łódz-